

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Saditev sadnega drevja na šipe.

Kaj da v sadjarstvu „šipe“ imenujemo, povedali smo že v zadnjem listu „Dol. Novic“. Tako imenujemo namreč po meter ali še več okrog in okrog debela mladega sadnega drevesa segajočo, na okroglo prekopano ali prelopateno zemljo. Tudi je šipa navadno nekoliko višja od ostalega sveta okolu drevesa. Šipe napravlja se povsod tam, kjer se sadjarstvo umno goji vsaj dvakrat na leto, namreč: pozno v jeseni tikoma pred zimo, in pa zgodaj na spomlad. Napravlja se pa šipe zato, da drevje rajši raste. Saj je pač slehernemu priprostemu kmetu prav dobro znano, da v celini nikaka rastlina, bodisi koruza ali krompir ali trta, dobro, čvrsto rasti noče. In ravno taka je tudi s sadnim drevesom. Tudi sadno drevje raste vse drugače v prekopenem, rahlem svetu, kakor pa v celini, že celo ako je zaraščena, to je zaledinjena. Najboljše raste seveda sadno drevje v čez in čez globoko prekopenem, toraj prerigolanem svetu, osobito, ako se tak svet potem še vsako leto obdeluje, toraj kakor pravimo v obdelanem svetu. Toda taka zasaditev sadnega drevja je dosti predraga. Zato zadovolji se umni sadjerejec navadno s tem, da napravi sadnemu drevesu veliko, obsežno, posebno široko jamo, ter da potem le šipo okolu debel rahlja, okopuje ali prelopatuje.

No, danes hočemo govoriti pa nekoliko o saditvi sadnega drevja na šipe, ter našim, do sadjarstva veselje goječim gospodarjem pojasniti, kje da je na pravem mestu in kako da se izvršuje. Na pravem mestu je saditev sadnega drevja na šipe povsod tam, kjer je rodovita plast zemlje le plitva, tanjka, in kjer se pod njo znabiti skalovje, grušč (šoder), lapor, nadanja voda, ali pa prav težka ilovica, takozvana glina nahaja. Ako se v takem svetu sadno drevje po navadnem načinu sadi, to je, kar prosto v jame, noče čvrsto rasti, in naj se saditev še tako pravilno izvrši. In zakaj noče rasti? Zato, ker korenine prostora nimajo, da bi se širile, in ako nimajo zato prostora, zmanjkati jim mora v prilično prav kratkem času

redilnih snovi, hrane. Tisto malo rahle ter rodovite zemlje, v katero je drevo v jamo zasajeno, korenine kmalu izsrkajo, in drevo prične pešati, hirati tako, kakor cvetlična rastlina v loncu, ako se jo vsako leto v večji lonec ne presadi. Da bi se temu izognili, saditi so se lotili nekateri umni sadjarji sadno drevje namesto v jame, na ali v šipe zasute jame. Pri taki zasaditvi imajo korenine priliko v površni, v rodoviti plasti širiti se ter iz te hrano srkati, in zato drevje boljše uspeva, boljše in veliko dlje časa raste ter rodi.

Izvršuje se pa ta saditev takole: Jamo se izkoplje popolnoma pravilno, toraj vsaj meter široko in 50 do 60 cm globoko, ako to rodovita plast dovoli. Ako rodovita plast tega ne dovoli, napravi se pa jamo plitvejšo, recimo le 30 do 40 cm globoko. Izkopano jamo se potem zopet zasuje in sicer tako, da pride površna zemlja — rušča, trata — na dno jame, na to se pa napelje od kjer si bodi dobre rodovite zemlje v jamo, tako da postane čisto polna, da jo še celo nadsipuje, in v to zemljo posadi se šele drevesce, to pa tako plitvo, da pride s koreninami tik površja zemlje, okrog jame ležeče. Pri izkopavanju jame denemo posebej najnižjo plast, ktera se konečno porabi za napravo šipe vrhu korenin.

Tako usajeno drevesce širiti mora potem svoje korenine ravno v rodoviti plasti, in vsled tega uspevati mora veliko boljše, kakor pa, ako bi bilo globokejše usajeno. To že celo v laporastem, ali v prav težkem ter vlažnem, mrzlem, ilovnatem svetu. Da se mora tako posajenemu drevju ob suši v prvih letih prilivati, razume se samo ob sebi. Nekoliko dražja je pa že ta zasaditev memo navadne, zato je pa tudi uspešnejša, med tem, ko je navadna pri takih zemeljskih razmerah, kakoršne smo navedli, običajno popolnoma neuspešna.

Kake vrednosti je naša živina za mleko?

Naša goved je kaj različne vrednosti za mleko. Nekateri krave molzejo komaj 1000 litrov na leto, imamo pa tudi take, ki dajejo več kot 2000 litrov mleka na leto. V dobrih hlevih, kjer

se namreč polaga kravam zadosti tečne krme, in kjer se doma izreja in odbira potrebna žival za plemo, tam dajejo krave dosti mleka in mleko je tudi dobro. Drugače pa je v hlevih, kjer se živina slabo preživlja, kjer manjka pripravne krme, in kjer se molze po sejmovih nakupljena goved.

Ako primerjamo našo goved glede mlečnosti s planinskimi plemeni, vidimo, da je tamkaj živina veliko bolj zjednačena v mlečnosti kakor pri nas, in sploh bolj mlečna v vsakem oziru, ne le gledé množine mleka, ki ga daje ondotnim živinorejcem na leto, ampak tudi gledé kakovosti ali dobrote mleka. Temu se pa ni čuditi. Po planinskih krajih polagajo na mlekarstvo dosti večjo važnost kakor pri nas, in zaradi tega delajo ondotni gospodarji že od nekdaj na to, da se jim živina bolj ko mogoče izboljša v svoji mlečnosti. Po tistih krajih prirejajo potrebno živino sploh doma in odbirajo za rejo najboljše krave, tedaj živali, ki se ne odlikujejo samo po svoji vnajstnosti, ampak tudi po svoji izvrstni mlečnosti. Razun tega polagajo ondotni gospodarji vso skrb na pripravno krmo in dobro strežbo. V takih okolščinah je živina lahko mlečna in lepa. Pri nas so razmere v tem pogledu čisto drugačne. Na mlekarstvu nam ni toliko ležeče kakor planinskim krajim, in zato nismo dosedaj polagali posebno velike skrbi za vzgojo dobrih mlekaric. Gledali smo le bolj na to, da smo prirejali lepe živali za delo in za kupčijo.

Ker pa postaja v sedanjem času tudi za nas reja dobre in lepe molzne govedi večjega pomena kakor nekdaj, delati moramo tudi mi na to, da se bolj ko mogoče izboljša tudi mlečnost naših krav. Gledati nam je na to, da nam molzna goved z obilnejšim mlekom in lepimi teleti donaja večje koristi, kakor nam jih je dajala dosedaj.

To bomo pa dosegli najlažje in najvpešneje, ako bomo posnemali dobre živinorejce po naših in drugih krajih. Ako bomo živino tako skrbno odbirali za plemo, kakor jo odbirajo naši napredni živinorejci in sploh živinorejci po planinskih deželah, ako bomo z živino tako lepo ravnali, živino tako redili in oskrbovali, kakor po teh krajih, potem bomo tudi pri nas dosegli ravno tako lepe vspehe, kakor jih imajo po drugih krajih. Dokler bomo pa mislili, da je mlečnost krav odvisna edino le od plemena, in dokler bomo stikali in težili le po tujih plemenih, da se mlečnost naših krav izboljša, pri vsem tem pa ostali glede reje, glede krmljenja in strežbe maloskrbni starokopitneži, toliko časa ostali bomo na ravno tisti stopinji in pri ravno tistih dohodkih iz mlekarstva kakor dosedaj. Naša domača živina je pripravna in hvaležna za vse, treba le, da jo začnemo za rejo bolj skrbno odbirati in sploh bolje rediti. Na ta način pomagali so si največ

gospodarji po planinskih krajih in izgojili so plemena, ki so sedaj sloveča in se za drag denar prodajajo. Posnemajmo jih tudi mi! Potem ni dvoma, da se bo tudi naša živina izboljšala v svoji mlečnosti, in da nam bo dajala še lepše koristi, kakor nam jih daje sedaj s svojim mlekom.

R.

Okoličanom novih mitnic!

Pod tem naslovom prijavi smo bili v 9. številu z dne 1. maja t. l. na kratko nektera določila zakona o cestnih mitnicah.

Da se ne bodo dotična določila napačno tolmačila od strank, zdi se nam potrebno, podati še sledeča pojasnila k posameznim slučajem, v katerih so oproščeni gospodarji mitniškega kraja, mitniškega okoliša in zunaj tega stanujoči prebivalci mitnine. V slučaju 1.) je n. pr. kobila, katero vodimo po plemenu, prosta mitnine; ako jo pa z žebetom vodimo, plačati je od žebeta mitnino, ki je tako visoka, kakor od vsakega drugega konja.

Istotako je treba k kovaču konje goniti, da so prosti mitnine.

K slučaju 3. Kadar se vozi žito v mlin ali moko iz mlina, oproščeni so mitnine le prebivalci mitniškega kraja, t. j. tiste vasi, v kateri se nahaja mitnica. Prebivalci sosednih vasi ne uživajo teh pravic.

K slučaju 4.) Mitnine prosta je le tista živina, ki vozi v mitniškem kraju dobljeno, in le za dotični mitniški kraj namenjeno gradivo za stavbe. Mitnino pa je plačati v vseh tistih slučajih, ako je priloženo na vozove nakupljeno ali za prodajo namenjeno blago.

K slučaju 5.) spadajo tudi voznje z enega posestva na drugo, naj je to naše ali pa v zakup vzeto, in naj leži to posestvo tudi v kakem drugem mitniškem okolišu. (Za takega smatramo dotično davčno občino, v kateri se nahaja mitnica). V takih primerljajih smo oproščeni mitnine le na prvi mitnici, na drugih pa ne. Ravno to velja n. pr. tudi pri voznjah v oddaljene občinske gozde, ako jih občinarji skupno rabijo.

Mitnine prosti so v 1.), 2.) in 5.) slučaju tudi prebivalci sosednjih vasi, ako so primorani čez mitnico voziti in živino goniti, da zamorejo obdelovati tamkaj svoja lastna ali pa v zakup (štant) yzeta zemljišča, toda le v tem slučaju zopet, ako niso na svoji poti že kake druge mitnice prosto, t. j. brezplačno rabili.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Presvitli cesar je vsled prehlajenja dobil trganje po udih, ter mu zdravniki priporočajo, ne iz sobe hoditi, da tem hitreje zopet ozdravi.

Praški knezo-nadškof in kardinal grof Schönborn je 25. junija v Falkenau na pljučnici umrl. Pogreb bo v Pragi, ter bo truplo položeno v kapelo v stolni cerkvi. Kardinal Dr. Missia je določen, da vodi pogrebni spreved.

Državni zbor. Vlada namerava meseca septembra ali oktobra sklicati državni zbor in mu predložiti nagodbene predloge v odobrenje. V to se bo morala porazumeti z večino in si dobiti gotovost, da bo večina za te predloge glasovala. Porazumeti pa se bo morala tudi z nemško manjšino, kajti ta ima moč, da prepreči rešitev cele zadeve.

Slovenci v Brežicah so 26. junija pri volitvi v okrajni zastop v skupini veleposestva po tridesetletni borbi končno zmagali. S tem je Slovencem v tem zastopu večina zagotovljena.

V ogerskem državnem zboru se je začela razprava o nagodbi. Kossuthova stranka se je izrekla proti nagodbi, in to iz državno pravnih razlogov, druge stranke pa so se vse izrekle za predloge.

Kaj je novega po širokem svetu?

Kuga v Aleksandriji še ni prenehala, celó bati se je, da se razširi. Jeli so uvidevati, da je snaga najbolje sredstvo proti kugi, ter snažijo sedaj prav temeljito, kakor nekaj v Neapolju. Kar cele ulice so podrli, da so odpravili nesnago, ktere je tam neverjetno mnogo. 22. junija so zbolele tri osebe za kugo, 1 je umrla. 23. junija sta bila zopet dva nova slučaja.

Balkan. V turškem cesarstvu vre na vseh koncih in krajih. V Aziji so Turki začeli zopet preganjati in mesariti Armence, vsled česar je ruski poslanik v Carigradu se zglasil pri sultanu, v Macedoniji pa vlada popolna anarhija. Vsled izdajstva je turška vlada dobila v roke vse orožje, kar ga je nabral revolucijski odbor in izvedela za imena zarotnikov.

Kmetje na Ruskem imajo v sedanjem carju dobrega vladarja. Za finske kmete, katerih je tretjina brez zemljišča, določil je ruski car, da se v finskem proračunu določi svota, s katero bi se jim zopet nakupila zemljišča.

Domače vesti.

(Pokladanje bireta kardinalu dor. Missii) se je izvršilo na Dunaju 27. jun. Ob 11. uri se je pripeljal kardinal v spremstvu prošta Jordana in kanonika dr. Sedeja ter svojega tajnika Zampareta v dvorno cerkev. Ti trije gospodje so sedeli z nobelgardistom Peccijem v prvem vozu; v drugem, v kateri je bilo vpreženih šest konj, pa kardinal dor. Missia in papežev poslanec monsign. Celli. Presv. cesarja, ki je bil po bolezni zadržan, zastopal je nadvojvoda Franc Ferdinand.

(Premeščenje.) Okrajni sodnik v Metliki gospod Emil Rizzoli pride kot sodni svetnik v

Novo mesto. Gospod Alojz Gregorin, sodni svetnik v Krškem, premeščen je v Celje. Okrajni sodnik v Krškem postane gospod J. Pogačnik iz Kranja. Gospod J. Žumer v Metliki postane ondodni okrajni sodnik.

(Za streljanje proti toči) od c. kr. poljedelskega ministerstva dovoljeno podporo 1000 gld. je deželni odbor že vso razdelil občinam.

(Izkaz prispevkov za cesarjev spomenik v Ljubljani.) Darovale so nadalje v rečeno svrhu občine: Col nad Vipavo 18 gld., Klanec v Istriji 20 gld., Trata nad Šk. Loko 20 gld., Cirknica 50 gld., Velika dolina 20 gld., Podkraj pri Vipavi 15 gld., Sovodnje pri Gorici 20 gld. in Krka pri Zatičini 20 gld.

(Gospod Metod Doléne), sin vodje deželne šole na Grmu, gosp. Rihard Dolénca, promoviran je doktorjem prava.

(† Umr.) Gospodična Josipina Ausec, posestnikova hči iz Gotne vasi, umrla je po daljšem bolehanji, stara šele 17 let. Bila je jako nadarjena in vzorna hčerka, ter bila starišem v opravičeni pónos. Mir ji bodi!

(Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske) bo v četrtek 13. julija ob polu 9. uri dopoldne v Ljubljani.

(Služba tajnika.) Za hranilnico in pošojnico za Kandijo in okolico je razpisana služba tajnika.

(Prihodnji sejm v Semiču) bo dne 24. julija t. l.

(Dolenjsko pevsko društvo) priredi v soboto 1. t. m. ob ½9. uri zvečer veselico s petjem in godbo na vrtu Tučkove gostilne. Brezplačen pristop imajo člani dol. pevskega društva, kluba dol. biciklistov, dol. Sokola in prostovoljnih gasilcev v Rudolfovem; drugi plačajo po 20 kor.

(Izlet „Dol. Sokola“ v Št. Jernej) bo 9. julija 1899 popoldan s sodelovanjem „Dol. pevskega društva“ in kostanjeviškega pevskega zbora. Odhod, kakor je že naznanjeno, ob 1 uri popoldne od glavnega trga, kjer bodo vozovi pripravljeni. V Št. Jerneju je prosta zabava na vrtu gostilne g. Leopold Bučar-ja s koncertom kostanjeviške godbe in pevske točkami. Izlet preloži se je zaradi drugih veselí, ki bi ovirale vsestransko udeležbo, na 9. julija t. l. — Vabijo se vsa narodna društva, da se mnogobrojno udeleže izleta, ki nam nudi priliko prijetne zabave.

Odbor „Dol. Sokola.“

(Šola Glasbene Matice v Rudolfovem) sklepa drugo polletje t. l. v sredo 12. t. m. Popoldne istega dne ob ½5. uri bode v Čitalnični dvorani javna skušnja vseh glasbenih učencev, k kateri imajo brezplačen pristop vsi društveniki in prijatelji šole. Učenci ob jednom dobé spričala, vendar se v plačilu zastalim učencem spričala ne izročé, dok ne poravnajo vsega dolga. — Po skušnji je zborovanje tukajšnjih članov Glasbene Matice, pri kateram poroča šolsko upravništvo o računu preteklega leta ter se voli v novo upravništvo sedem članov. — V soboto 15. t. m. popoldne od 1.—3. in od 5.—6. ure bodo se v društvenih prostorih sprejemali učenci za prihodnje šolsko leto ter tisti tu bivajoči učenci, ki hoté imeti pouk tudi o velikih počitnicah.

(Občni zbor kmetijske podružnice novomeške) bo v četrtek dne 6. julija t. l., in sicer ob 2. uri popoldne v hiši Katol. družbe rokodelskih pomočnikov. Na dnevnem redu so sledeče točke: Poročilo o delovanju podružnice, poročilo o

blagajniškem poslovanju in predložitev računov, volitev dveh odbornikov, predlogi za občni zbor v Ljubljani, volitev zastopnika pri občnem zboru v Ljubljani, in raznoterosti. Zborovanju sledi skupni ogled nove podružnične drevesnice, sadnega vrta in nove trtnice. — Vabimo vse gg. družabnike, da se udeležijo polnoštevilno tega zborovanja.

(† Umrla.) V gradu Turn pri Litiji je umrla grofinja Kamila Pace, rojena baronica Schweiger. Bila je dobrotnica revežem.

(Grajščino Čušperk) je dozrajna posestnica, gospa Lavričeva, prodala dunajskemu veleindustrijalcu Dubu.

(Grajščino Pleterje) blizu Št. Jerneja je kupil red Kartuzijancev, kateri bo obširno poslopje zopet za samostan priredil in ondotno krasno staro cerkev zopet prenovil.

(Družba sv. Mohorja.) Po smrti velezaslužnega predsednika dr. V. Müller-ja in dolgoletnega odbornika B. G. Rossbacher-ja je bilo pri družbi sv. Mohorja izpraznjenih dvoja odborniških mest. V smislu družbenih pravil se je zbralo dne 18. t. m. nad 40 celovških udov, da izvolijo nova odbornika. Volitev je vodil dosedanji družbeni podpredsednik, preč. gosp. stolni školastik in poslanec Lambert Einspieler, ki se je v iskrenih besedah spominjal zaslug pokojnih odbornikov za našo družbo. Odbornikom sta nato bila soglasno izvoljena g. c. kr. profesor J. A. pi in gospod stolni kaplan J. Hribar. — Odbor je izvolil dosedanjega podpredsednika, preč. gospoda Lambert Einspieler-ja predsednikom, in gosp. blagajnika Sim. Janežič-a podpredsednikom Mohorjeve družbe. — Število udov je letos nekoliko zrastlo!

(„Centralna posojilnica slovenska“ v Krškem) je imela v prvi polovici tega leta 70.000 gld. prometa. K tej zadrugi, ki je posredovalnica med manjšimi okrajnimi in krajnimi posojilnicami, je pristopilo že 27 denarnih zadrug te vrste. „Centralna posojilnica slovenska“ izdaja tudi po zgledu českega „Vestnik založensky“, mesečnik „Slovenska zadruga“, kot glasilo slovenskih posojilnic in gospodarskih zadrug, od katerega je izšla že 7. številka z mnogovrstnim gradivom. — Cena temu strokovnemu listu je 1 gld. do konca t. l.

(Zboljšanje ribštva v Krki.) To je naslov, 28 strani obsežajočemu spisu, katerega je sestavil prof. I. Franke v Ljubljani, in katerega je izdal ribarski okrajni odbor za Kranjsko. V tem spisu prijavlja pisatelj zanimivo predavanje, katerega je imel v Novem mestu dne 29. januarja t. l. Poleg tega pa temeljito odgovarja na vprašanja, katera so sprožili govorniki v dolgi razpravi, ki se je razvila po predavanji. Iz spisa povzamemo z veseljem, da si je ribarski okrajni odbor zagotovil za tekoče leto 5000 rakov za nasaditev nekaterih najboljših prostorov v Krki. Nazadnje nam pove gosp. pisatelj tudi naslove tistih ribarskih opravičencev, od katerih bi bilo dobiti nasadnih rakov, t. j. rakov, pripravnih za vlaganje. — Več iztisov tega spisa je prejela mej drugimi tudi kmetijska podružnica novomeška. Kdor želi dobiti to zanimivo in temeljito sestavljeno razpravo, naj se oglasi pri podružnici ali pa pri ribarskem okrajnem odboru v Ljubljani, kjer je dobiti ta spis brezplačno.

(„Kako je ravnati z mlekom.“) Spisal Milan Ivančič v Tolminu. To lično knjižico je gospod pisatelj namenil slovenskim živinorejcem, posebno udom mlekarških zadrug. Strokovnjaki to knjižico priporočljivo ocenjujejo. Cena enemu izvodu s poštnino

15 kr., 10 izvodov 1 gld., ter se dobiva v „Goriški tiskarni“ v Gorici, ali pri gospodu pisatelju v Tolminu.

(Na topničarsko strelišče v Krško) odpotuje 7. topničarski polk iz Ljubljane 14. julija, ter bode na naslednjih postajah prenočeval: 14. julija stab in dve baterije v Zatičini, dve baterije v Višnji gori; 15. julija stab in dve baterije v Novem mestu, dve baterije v Trebnjem; 16. julija stab in dve baterije v Novem mestu (odpočitek), dve baterije v Sevnici; 17. julija stab in dve baterije v Kostanjevici, dve baterije počivate v Sevnici; 18. julija se snidejo v Krškem. 31. julija odpotujejo zopet v Ljubljano, ter prenoči stab in dve baterije 31. julija v Sevnici, 1. avgusta v Trebnjem, 2. avgusta v Višnji gori; dve baterije pa prenočujeta 31. julija v Kostanjevici, 1. avgusta v Novem mestu, 2. avgusta v Zatičini; dne 3. avgusta pa se snide zopet ves polk v Ljubljani.

(Skladišče za umetna gnojila.) Potrebni prostor za to skladišče je podružnica že dobila, in sicer v hiši gospe pl. Fichtenau na glavnem trgu, za katerega se je odbor odločil v svoji zadnji seji. Z oddajo umetnih gnojil bo pričela podružnica meseca septembra t. l., na kar opozarjamo že danes vse naše gospodarje.

(Nesreče v Ameriki.) V Jolietu je zgrabil vlak in na kosce raztrgal Antona Bartola iz Loškega potoka na Kranjskem. V domovini zapušta ženo s tremi otroci. — Dne 15. m. m. pa se je tam ubil, padši v nek jarek, Jan. Ogulin, doma iz Semiča na Dolenjskem.

(Grozna smrt.) Poldevetletni deček Alojz Perpar, ki je stanoval pri svojem strijcu Jože Perparju v Dobrniški občini, pasel je minoli pondeljek zjutraj kravo, katero je imel na vrvi navezano. Igraje si je deček navezal vrh krog pasa, krava je jela grozno bezljati in je ubogega dečka za seboj vlekla po vozni cesti proti Svetinam, kacih 600 korakov daleč. Siromak se je potolkel posebno po glavi tako grozno, da je bila skoro vsa olupljena, in je še isti dan proti poldne po groznih mukah umrl.

(Venček cerkvenih pesmi za šolarje) je izdalo in založilo kat. tiskovno društvo v Mariboru in obsega na 48 straneh 30, po cerkvenem letu razdeljenih cerkvenih pesmi. Pridjane so tudi kratke mašne molitvice. Velja komad 10 kr., 50 komadov 4 gld. in 100 komadov 6 gld. 80 kr. proti predplači.

Poslano.*

Dolenjsko pevsko društvo priredi dne 1. julija t. l. zvečer na vrtu Tučkove gostilne svoj običajni vsakoletni koncert. Kakor smo čuli, namerava gosp. predsednik imenovanega društva dr. Volčič sedaj obstoječo tako izborna izvežbano novomeško godbo povsem prezreti ter naročiti iz Ljubljane (sic!) godce na lok. Dobro znamo, da izvira to sigurno nečastno podjetje njegove uplivne kapacitete iz lastne mrznje do tukajšnje veleporabne godbe, koje načelnik z odborom vred se samozavestno ne mara ukloniti njegovim zvitim nakanam, akopram dr. Volčič na svojo roko zbira „može“ baje za „novo muziko“ — kaka nesmisel — koji na čelo postavi menda nesrečnega (!) Nemca Bitscha, katerega izgube neki kar preboleti ne more. Na limanice izvaljati podperne članove prastare me-

*) Za vsebino tega poslanega je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon.

ščanske godbe, ne da bi jim preje natančno razložil svoj namen, jim odkril, razjasnil ali zaupal tudi nadaljna tajna baš v njegovi revolucionarni glavi rodeča se osnutja, ter s tem pospeševati rušenje edinosti in aloge mej društveniki — s tem pokazal se je dr. Volčič mojstra v polnej luči. — Ako si domišljuje s takimi sredstvi rešiti stavljeno si zadačo in doseči željeni smoter, se precej moti! Vprašamo samo, bi li ne bilo stokrat bolje, ako bi dr. Volčič rajše pred svojim pragom pometal ter se pobrinil v prvi vrsti za zanemarjeno in zapuščeno „Dol. pevsko društvo“, kojemu itak le imenoma še načeluje! Mesto, da bi mu priboril prejšnji ugled, ob kojega ga je baš on pripravil s svojim ne toli potrebnim ravnanjem Glasbene matice, mirnim očesom motri, kako se mnogoletni požrtovalni dr. Ferjančičev trud uničuje, kako peša ter pojema. Matica mu je vse, pevsko društvo — nič! Ne vemo, čemu se še prispeva z mesečnimi doneski blagajni pevskega društva, ako se njega podpornim članom tudi o poletnej dobi ne zajamči zabavnih večerov in pevskih veselje. Kake dobrote naj se sicer nudijo podpornim članom pevskega društva, ako ne te! Ali naj opravičuje društvo svojo eksistenco napram podpornikom morda s tem, da sniva skozi celo upravno sezono nevzdramen sen? Ako pojde tako dalje, uničil bode usiljivi parazit Glasbene matice v kratkem popolnoma že itak dolgo hirajoče telo nekdanj tako bujno vspevajočega pevskega društva.

Ob bližajočem se sklepu šolskega leta se je g. dr. Volčič stoprav spomnil, da nosi tudi naslov predsednika „Dol. pevskega društva“, koje časti se mej letom radi svoje zaljubljenosti v Glasbeno matico niti zavedal ni ali zavedati ni hotel, kot ponosni ustanovnik glasbene šole. Sedaj pa, ko je nastopil krasni poletni čas, ko nas po napornem dnevnem delu lepo vreme vabi v bujno naravo, hrepeni tudi širše občinstvo po pevskih večerih in izletih, kojim od nekdanj kaj rado prisostuje, ogrevajoč se za lepo pesem slovansko. Toda nastane zopet vprašanje, kako jih prirejati, ko nekdanjih vnetih pevcev več ni. Ali meni gospod dr. Volčič k posameznim letošnjim poletnim veselcam brzobjavljati tudi po dijak-pevce — s kojih pomočjo skoro ne bode kazalo o počitnicah krpiti in popolniti društveni moški zbor, — ko si že naroča ljubljanske godce, kakoršnih Novo mesto v svoji skromnosti seveda ne premore! To je sicer ironija, toda slobodno mu, saj je v društveni blagajni itak preveč depozitiranega cvenka?! — Toda kaj poreče k temu svojevoljnemu gospodarskemu postopanju društveni odbor, ako se mu sploh dovoli, da izreče tudi v tej zadevi svoje mnenje. Tiho naj bode, molči naj, saj ukazuje in določa dr. Volčič, kot predsednik društva in imejitelj celokupnega društvenega premoženja sam in ukreplje ter sklepa po svoje, ker niti priobčnikov, a še manj sveta potrebuje. Odborništvo se ima pokoriti njegovim določbam in mu samo odobriti, kar on koristno-važnega ukrene! —

Gotovo niti sanjali niste g. dr. Volčič, da se utegne Vaše nepremišljeno postopanje napram pevske-mu društvu mej šolskim letom, svoječasno t. j. o počitnicah še maščevati. Nastopili pa so še prehitro oni kritični dnevi za Vas in Vaše pevsko društvo, da že sedaj lahko bolestno vsklikate: „Kam me je dovedlo moje nepremišljeno netaktno ravnanje, zakaj se nisem z vso dušo oklenil Dol. pevskega društva, zakaj nisem tudi njemu posvetil svojih močij v toliki meri kot glasbeni šoli ter je skušal ohraniti na oni visoki stopinji, ktero je zavzemalo za časa mojih prednikov“. To so

sicer huda a povsem zaslužena in opravičena očitanja nemirne vesti! — Gospod predsednik, imeti je treba pač vsikdar pred očmi razloček mej društvom in — šolskim zavodom, torej mej zabaviščem in šolo! — Kam privede človeka brezbriznost! Ni čuda potem, da se društven temelj celo maje! —

Somišljeniki, ako Vam je sploh še kaj ležeče na blaginji „Dolenjskega pevskega društva“, tedaj pozivljemo tem potom prejšnje p. n. izvršujoče člane pevskega društva, naj se ganejo in pritečejo v tem kritičnem času društvu na pomoč s tem, da mu pristopijo in se ga zopet trdno oklenejo kot zvesti pristaši in pevci; pri čemer pa naj nikar ne pozabijo pravočasno povzdigniti svojega glasu v svrhu izboljšanja sedaj vladajočih nezdravih razmer. Združite se in ne pripustite, da bi se sedanje gospodstvo še nadalje šopirilo v društvu. Z jedno besedo, naredite konec dosedanjemu vodstvu s tem, da si izvolite novega predsednika, ki se bode bolje zanimal za društvo, mu posvečeval svoje moči v polnejši meri in kateri ne bode stal v nikaki zvezi z Glasbeno matico. — Sami uvidite, da društvo krvavo potrebuje temeljite reorganizacije na demokratske podlagi. Le na ta način je možno še ubraniti nekdanj toli prospevajoče „Dol. pevsko društvo“ popolnega propada! —

Več nekdanjih članov „Dol. pevskega društva“.

Loterijske številke.

Trst 17. junija	83	82	70	4	51
Gradec 24. „	76	67	50	28	20

Oklic.

Firm. 97.
Gen. I. 45/5.

Podpisano sodišče naznanja, da se je v združenem registru izvršil pri vpisu „I. občno radeško konsumno društva, registrirana zadruga z neomejenim poroštvom“ izbris izstopivšega člana načelstva gosp. Fran Petriča in vpis gospoda Martina Medved, posestnika iz Jagnence št. 13, kot novega člana načelstva.

C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem oddelku III,
dne 13. junija 1899.

(12)

Oklic.

Firm. 159.
Gen. I. 27/4.

Podpisano sodišče naznanja, da se je v združenem registru izvršil pri vpisu „Posojilnica v Zatični, registrirana zadruga z neomejeno zavezo“, vpis na obnem zboru dne 12. marca 1889 izvoljenega načelstva: 1. Jože Gorišek junior v Mekinjah, ravnatelj; 2. France Verbič, posestnik, vlg. Blisk iz Gaberja št. 18, namestnik; 3. Danilo Murgel, c. kr. davkar v Zatični, blagajnik; 4. Franc Kovač, posestnik in nadučitelj v Zatični, preglednik; 5. Evgen pl. Trbušovič, c. kr. sodni pristav v Zatični, odbornik.

C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem oddelku III,
dne 13. junija 1899.

(13)

Oklic.

Firm. 145.
Gen. I. 11/4.

Podpisano sodišče naznanja, da se je v združenem registru izvršil pri vpisu „Posojilnica v Žužemberku, registrirana zadruga z neomejeno zavezo“, izbris bivšega odbornika gospoda Ivana Vehovca, posestnika in župana v Žužemberku, in vpis novoizvoljenega odbornika Josipa Podboj, posest. v Žužemberku.

C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem oddelku III,
dne 13. junija 1899.

(14)

Oklic.

Firm. 156.
Gen. I. 43/6.

Podpisano sodišče naznanja, da se je v tudosnem združenem registru izvršil pri vpisu „Hranilnica in posojilnica v Št. Vidu pri Zatični, registrirana zadruga z neomejeno zavezo“, izbris bivših članov načelstva gospoda Franceta Pajka iz Radohove vasi in Ivana Mauringa, kapelana v Št. Vidu, in vpis novoizvoljenih članov gospodov Matija Kastelic-a, kapelana v Št. Vidu, in Antona Čebular, posestnika iz Brega št. 7.

C. kr. okrožno sodišče v Rudolfovem oddelku III,
dne 13. junija 1899.

(15)

Naznanilo.

V prvi razred gimnazije v Rudolfovem se bodo vpisovali učenci

14. julija od 5. do 7. ure popoldne
in 15. julija od 1/2 9. do 1/2 10. ure dopoldne
ali pa 15. septembra.

Oglasiti se morajo v spremstvu svojih starišev ali njih odgovornih zastopnikov pri gimnazijskem ravnateljstvu ter s seboj prinesiti krstni list in obiskovalno izpričevalo (šolsko naznanilo), v katerem mora biti izrecno povedano, čemu je bilo izdano, in v katerem morajo biti redi iz verouka, učnega jezika in računstva.

Sprejemni izpiti se vršé

15. julija od 1/2 10. do 1/2 12. ure dopoldne
pismo, od 3. ure popoldne naprej ustno.

Takse znašajo 3 gld. 10 kr.

C. kr. gimnazijsko ravnateljstvo v Rudolfovem,
dne 1. julija 1899. (176)

Ustanovitev društva 'Mestna godba' v Rudolfovem.

C. kr. deželna vlada je z odredbo dne 22. t. m., št. 3299, ustanovitev v naslovu navedenega društva v smislu predloženih pravil dopustila. Glavna vsebina pravil je nastopna. Po pravilih je prvi namen društva vzdrževati v Rudolfovem dobro godbeno kapelo. Ta namen se dosega najbolj z rednimi doneski članov. Redni člani so: a) domači, stanujoči v Rudolfovem ali v okrožju 5 km. od Rudolfovega; b) vnanji, stanujoči izvan tega okrožja. Po visokosti članarine je redni član: a) podpornik, plačujoč vsaj 20 kr. na mesec; b) pokrovitelj, plačujoč vsaj 50 kr. na mesec; c) ustanovnik, ki dá 50 gld. enkrat za vselej ali z obrestmi vred v 11 četrtletnih obrokih po 5 gld. ali v 38 mesečnih obrokih po 1 gld. 50 kr. Društvenina vnanjih članov je za polovico nižja, društva in zastopi, ki so lahko pokrovitelji ali ustanovniki, imajo plačati članarino dvojno.

Društvo sprejema tudi darove, toda isti ne dadó nikake društvene pravice.

Izmed domačih članov je voliti vsako drugo leto predsednika in osem odbornikov ter troje nadomestnikov, i vsako leto po troje računskih preglednikov i voliti je, kolikor moč, posebno one društvene člane, katere za odbornike priporočajo v Rudolfovem obstoječa ter godbeno društvo podpirajoča društva i zavodi.

Odbor se shaja v redne seje zadnji torek vsacega meseca, in pri vsaki seji ima blagajnik poročati o stanju društvenega imetja. K rednim sejam mestni zastop v Rudolfovem lahko pošlje pooblaščenca, ki se sme prepričati o društvenem gmotnem stanju in ima v seji posvetovalen glas. V društveno imovino spada: a) članarina i dohodki sploh, b) po društvu v last nabavljen inventar. Za bolniške podpore kapelniku i godcem je naložiti poseben zaklad, v kateri se steka 10% ustanovniške članarnine, 5% družih prihodkov ter darila v to svrhu darovana. Posebej je upravljati tudi sklad za nabavo in ohranjenje inventarja, v kateri se steka 90% ustanovnine in 5% drugih prihodkov.

Ako društvo preneha, določi zadnji občni zbor o društvenem imetju; če tega ne stori, izroči se imetje mestnemu zboru v Rudolfovem, da je brani in izroči tistemu društvu z enakim namenom, gojiti domačo glasbo, ki bi se ustanovila v Rudolfovem

tekem enega leta. Ako se taka ustanovitev ne izvrši v tej dobi, podariti je imetje glasbenemu zavodu v Rudolfovem ali v Ljubljani, da je porabi za glasbeni pouk Dolenjske mladine.

Iz navedenega je razvideti, dažnovo društvo ne nasprotuje nikaki vže obstoječi glasbeni napravi v Rudolfovem, temveč, da hoče tu sedanji razvitek glasbe le popolniti. Društvo bi vzdrževalo tukajšnjo godbo meščanske garde, ako slednja pristopi k društvu in si godbo s posebnim dogovorom pridrži le za svoje namene; predlog lahko stori garda sama, česar pa doslej ni bilo.

Naše prijatelje prosimo, da društvu pristopajo mnogobrojno. Vsem društvom v Rudolfovem i drugodi, ki nas utegnejo podpirati, smo poslali popolne prepise pravil, kjer jih lahko upogledajo člani, ter pristopnice za različne vrste članov, s prošnjo, da nam pošljejo izpolnjene pristopnice i dotično prvo članarino do srede 5. julija t. l. zvečer gosp. Ivanu Krajgerju, odvetniškemu uradniku v Rudolfovem. — Onim p. n. gospodom, ki so se vže koncem maja t. l. izjavili za utemeljitev godbenega društva, se bodo sprejemnice dostavile še posebej. — Godcev i godbenih instrumentov imamo dovolj na ponudbo i razpolaganje; na podpornikih je, da se društvu zagotovi trajen i časten obstanek!

Vabimo torej nove društvenike na ustakovno zborovanje društva, ki bode v četrtek 6. julija 1899 zvečer ob 7. uri v čitalnični pevski sobi v Rudolfovem. — Vzporod zborovanja: 1. Poročilo osnovalnega odbora, 2. sprejem članov, 3. volitev odbora in računskih preglednikov.

V RUDOLFOVEM 27. junija 1899.

(177)

Osnovni odbor.

Hiša na prodaj z vsem poslopjem, to je pod, pod podom klet, hlev in 2 svinjaka; lep sadni vrt, na katerem bo letos do 80 mernikov dobrih češpelj, 3 njive, na katere se poseje 7 mernikov žita, 1 hrastov gozd, v katerem se nagrabi 2 voza listja, majhen vinograd, v katerem se pridela do 5 strajhov mošta. Skupna cena 700 gld. — Natančneje pové lastnik Jožef Štamcar v Bučki št. 26, pošta Bučka na Dolenjskem. (172—2)

Bukvovezna dela

napravi

lepo in točno po primerno nizki ceni
Krajčeva bukvoveznica v Novem mestu.

P. n.

Prečastiti duhovščini, gospodom uradnikom in slav. občinstvu naznanjam ter se priporočam, da imam

veliko zalogo v suknenem blagu.

Tudi nepremočljive lodne iz kamelnih dlak za haveloke ponudim po najnižji cenl. Ravno tako izvršujem obleke po najnovejšem kroju in nizki cenl, po dogovoru tudi na obroke. Ustreči hočem vsaki želji cenjenih gg. naročnikov. Za okusno delo jamčim.

Z odličnim spoštovanjem

(122—23)

Jakob Mikolič.

Hiša v Novem mestu.

Na prodaj je enonadstropna hiša na jako lepem prostoru pri kapiteljski cerkvi pod zelo ugodnimi pogoji. — Nadaljna pojasnila daje gosp. L. Ropas, hranilnični tajnik v Novem mestu, ki je ob enem tudi pooblaščen za sklep kupne pogodbe. (132-5)

193-1)

Vedno sveže pivo

toči čez ulico

liter po 19 kr.,

 vrček po 10 kr.

Franco Kovač

v Novem mestu.

Hiša na prodaj v sredi velike vasi, ki šteje 110 števil. Hiša ima 5 sob, 2 kleti, blev in svinjak, zemljišča za 5 mernikov posetje, 4 parcele bukovih hoste. Hiša je pripravna za veliko trgovino. Gospodinja te hiše je v Ameriki, zato jo želi prodati. Več pove Ignacij Toten, Gabrje, pošta Novomesto.

Naznanilo in priporočilo.

Sl. občinstvu in preč. duhovščini naznanjam uljudno, da sem otvoril

prodajalno z urami

● na glavnem trgu št. 92, ●

kjer bodem prodajal samo dobre ure.

Tudi bodem popravljaj vsakovrstne ure po zmernih cenah. Za dobro delo jamčim.

Za mnogobrojna naročila priporočam se z vsem spoštovanjem

Herm. Köfler,
urar v Novem mestu.

(167-2)

Gostilna, mesnica in ledenica

in tudi več zemljišča se proda prostovoljno. Stanovanje je ležeče poleg deželne ceste, četrt ure od Semiča. Na plačilo se po pogoju tudi počaka. Več pove lastnik Janez Saje, iz Kota št. 67, pošta Semič.

Javno vprašanje.

Gospodom Ropas Lavoslav, Binter Rudolfu, Rems Jakobu, odbornikom „Dol. pevskega društva“.

Koncem meseca maja t. l. ste s polnim prepričanjem podpisali izjavo, „da meščanske garde godbi vstavimo vsako podporo tako dolgo, dokler se ne ustanovi društvo, ki naj bo od vlade potrjeno in katerega odbor bo sam godbo vodil. Ako pa se ustanovi rečeno društvo, hočemo potem plačevati mesečno podporo, kakor je nižje razvidno“. — Tako društvo je sedaj po vladi dopuščeno, 6. julija t. l. je ustanovno zborovanje, Vi pa ste menda na isto izjavo pozabili!

Kako bi se sicer Vaš podpis strinjal z Vašim sedanjim počenjanjem, tikajočim se omenjene godbe?

V Rudolfovem, 30. junija 1899.

(194)

Predsedništvo „Dol. pevskega društva“.

V Šmihelu je na prodaj hiša

pred par leti zidana; k tej spada tudi njiva za štiri mernike posetje, in hosta za dva voza stelje. Cena 2.100 glt. — Več pove Ana Petrič v Šmihelu.

Nova hiša št. 222 v Novem mestu je na prodaj iz proste roke. Ista se nahaja blizu kapiteljske cerkve v lepem, zračnem prostoru, ima pet sob in vse hiši potrebne shrambe. Posebno pripravna za kacega umirovljenega duhovnika ali uradnika. — Več pove lastnica Marija Kos ravno tam.

Blizu Novega mesta na nekem posestvu se takoj odda

lepo poletno stanovanje

 z vso opravo,

obstoječe iz več sob in kuhinje. — Več pove opravništvo „Dol. Novic“. (192-1)

V sredi trga Vitanje pri Celju (Štajarsko) se odda

prodajalnica

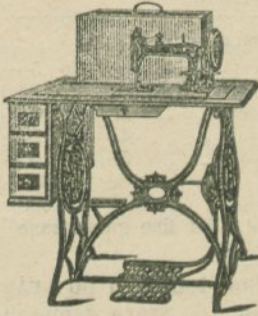
z opravo prav pod ugodnimi pogoji v najem. — Več se izve pri lastnici Marija Schmidt ravno tam.

Hiša na prodaj na Trški gori blizu cerkve s hlevom za živino in prešiče, kletjo, vinogradom v prav dobrem stanu, kateri meri blizu dva orala. — Več pove lastnik Jožef Rakar, pošta Št. Peter. (164-2)

Najboljši

šivalni stroji

raznih sistemov

(163-2) po najnižjih cenah

pri Jos. Ogorentz-u, Rudolfovo.

(191-1)

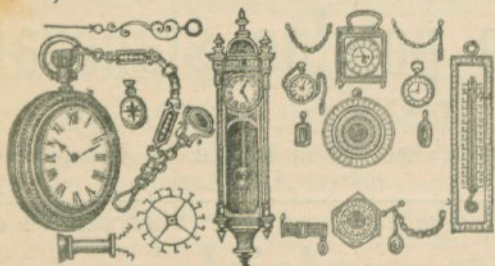
*Otvoritev novo založene
prodajalnice s špecerijskim
blagom naznanja najudaneje*

*Jos. Medved
prej Kissel & Končan.*

Hiša z velikim vrtom v prav dobrem stanu je na prodaj za 2200 gld. v tesarskih ulicah št. 163. — Več pove lastnica Marija Kos v Novem mestu. (155-3)

Učenec, poštenih starišev sin, kateri ima veselje do pekarske obrti, se po dogovoru takoj sprejme v Požek-ovi pekarni v Metliki. (161-3)

(173-2)

Od dne 28. aprila 1886 obstoječa
urarska delavnica

Alojzij Rajec-a,

urarja v Novem mestu na Vel. trgu

priporoča slavnemu občinstvu posebno častiti duhovščini ter gg. uradnikom, svojo bogato zalogo najraznovrstnejših zlatih, srebrnih in nikelnastih ur in verižic, kakor tudi vsakovrstne stenske ure z nihalom, ameriksanske budilnice itd., katere si ogledati sl. občinstvo uljudno vabim.

Cenik žepnim uram:

Najfinejše nikelnaste ure s ključem od gld.	2.30 do	5.—
" " remontoir " "	2.35 "	5.50
" " srebrne " s ključem " "	3.— "	8.—
" " remontoir " "	4.— "	9.—
" iste z dvojnimi oklepom " "	5.— "	15.—
" zlate ure za dame " "	13.— "	25.—
" zlate ure za gospode " "	22.— "	100.—
Ameriksanske budilke po gld. 1.50, fine garantirane po gld. 2.20.		

Popravi la izvršujem vestno, točno in po prav nizki cenl ter z jamstvom. — Stare žepne in stenske ure se lahko zamenjajo za nove proti primernemu doplačilu.

Poštna naročila se točno izvršujejo.

„Anti-Peronospera“

iz zaloge

(158-3)

Numa Dupuy & Co., Dunaj

Wien 6/1, Windmühlgasse 33.

Se lahko raztopi, pripravno je za pošiljatev in prenašanje, upliva ravno tako, kakor galica z apnom, pa je mnogo cenejša in brizgalnice ne zamaši. 1 zavoj zadošča za hektoliter mrzle vode ter velja 30 kr. Prospekti pošiljajo se zastoni in poštnine prosto.

Samoprodaja za Novo mesto in okolico pri A. Pauser-ju mlajšemu.

Nad sto vagonov lepega premoga-grušča

(Grieskobhle) za opekarne, apnenice itd. ponuja poleg drugih vrst premoga po jako nizki ceni, v Trebnje ali Sevnico stavljen, „Šentjanski premogokop, pošta Tržiše-Dolenjsko.“ (156-3)

Išče se navaden mlinar

vešč popolnoma pri mlinu, ki izključno le turšico melje. Mesečna plača je 12 gld. ter hrana in stanovanje prosto. — Več pové A. Ličan, Ilir. Bistrica, Notranjsko.

V grajščini Bajnof

je na prodaj

(169-2)

večja množina vina

domačega pridelka.

☛ Telefon v Novo mesto. ☛

(141-3)

Brata Appe,

izdelovatelja lončenih peči v Kandiji
pri Novem mestu

priporočata preč. duhovščini in slav. občinstvu
svojo veliko zalogo peči

vsake barve in velikosti, za velika poslopja in dvorane, urade in šole, po najnovejši obliki ter vsake vrste, za lepe sobe, kakor tudi štedilna ognjišča in kopališča z emailiranimi kahllicami.

Postavljanje in popraviljanje peči in štedilnikov se točno in po nizki ceni izvršuje.

Prodaja in izdeluje se kar mogoče po nizkih cenah ter za trpežnost se jamči.